

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci ochrany žalobce: **Global Holding, a. s.**, se sídlem Praha 1, Biskupský dvůr 2095/8, zast. Mgr. Jakubem Hajdučíkem, advokátem, se sídlem Praha 5, Sluneční nám. 2588/14, proti nečinnosti žalovaného: **Finanční úřad pro hlavní město Prahu**, se sídlem Praha 1, Štěpánská 28, o vydání rozhodnutí o úroku z vratitelného přeplatku ve výši 2.465.859 Kč, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2015, č. j. 10 A 9/2015 - 32,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2015, č. j. 10 A 9/2015 - 32, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

Žalobce se u Městského soudu v Praze (dále jen „*městský soud*“) domáhal ochrany proti nečinnosti Finančního úřadu pro hlavní město Prahu (dále jen „*žalovaný*“). Podle jeho názoru byl žalovaný podle § 155 odst. 5 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*daňový řád*“), povinen vydat rozhodnutí o úroku z vratitelného přeplatku za daň z přidané hodnoty za období od 1. 1. 2012 do dne uhrazení částky 2.465.859 Kč, vyplacené žalobci na základě rozhodnutí Finančního úřadu pro Prahu 1 (tj. právního předchůdce žalovaného) ze dne 13. 5. 2013, č. j. 2948636/13/2001-24903-108460. Jelikož žalovaný o úroku nerozhodl, obrátil se žalobce na nadřízeného správce daně (Odvolací finanční ředitelství) s podnětem na ochranu před nečinností ve smyslu § 38 daňového řádu, avšak bez úspěchu.

Městský soud tuto žalobu však usnesením ze dne 9. 3. 2015, č. j. 10 A 10/2015 - 33, odmítl jako opožděnou. Při posouzení věci vycházel z toho, že podle § 80 s. ř. s. se lhůta pro podání žaloby zásadně odvíjí ode dne, kdy marně uplynula lhůta pro vydání rozhodnutí, a jen v případě, kdy taková lhůta není stanovena, ode dne, kdy žalobce učinil vůči správnímu orgánu poslední úkon.

Podle městského soudu je mezi stranami nesporné, že lhůta je stanovena jako „bezodkladná“. K výkladu tohoto pojmu „bezodkladně“ užil městský soud jako výchozí interpretační vodítko ustanovení § 71 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), podle něhož, *pokud nelze rozhodnutí vydat bezodkladně, je správní orgán povinen vydat rozhodnutí nejpozději do 30 dnů od zahájení řízení*. Z tohoto ustanovení sice podle soudu jednoznačná délka „bezodkladné“ lhůty k vydání rozhodnutí nevyplývá, městský soud ovšem dovodil, že tato lhůta musí být kratší než 30 dnů. V návaznosti na ustanovení § 71 správního řádu poté městský soud odmítl akceptovat názor, že by v případech, kdy je lhůta pro vydání rozhodnutí stanovena „bezodkladně“, bylo možné podat žalobu v zásadě neomezeně jako důsledek toho, že lhůta pro její podání se odvíjí ode dne, kdy účastník podá podnět k provedení opatření proti nečinnosti.

Za druhé interpretační vodítko vzal dále ustanovení § 254a odst. 4 daňového řádu, účinné od 1. 1. 2015, podle něhož *správce daně předepíše úrok z daňového odpočtu na osobní daňový účet do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí o stanovení daňového odpočtu. Vznikne-li tak vratitelný přeplatek, vrátí jej současně s vrácením daňového odpočtu*. Podle názoru městského soudu tak zákonodárce do daňového řádu přejal závěry Nejvyššího správního soudu z rozsudku ze dne 25. 9. 2014, č. j. 7 Aps 3/2013 - 34.

Městský soud proto uzavřel, že i při jisté benevolenci nemohla lhůta „bezodkladně“ trvat déle než dvojnásobek nyní explicitně stanovené lhůty. Uplynutím třiceti dnů ode dne vrácení částky nadměrného odpočtu správcem daně nepochybně musela uplynout lhůta pro vydání rozhodnutí o úroku z vratitelného přeplatku, a proto nejpozději tímto dnem započala žalobci běžet roční lhůta pro podání žaloby na ochranu proti nečinnosti. Jelikož byl žalobci nadměrný odpočet vrácen dne 14. 5. 2013, žaloba podaná dne 12. 1. 2015 byla podána opožděně. Závěrem městský soud dodal, že lhůta pro podání žaloby nemohla počít běžet až vydáním citovaného rozsudku zdejšího soudu ze dne 25. 9. 2014, č. j. 7 Aps 3/2013 - 34, neboť tento rozsudek představuje akt aplikace práva, nikoli akt právotvorný.

II. Kasační stížnost

Kasační stížnost podal žalobce (dále též jen „stěžovatel“) z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Stěžovatel namítl, že napadené usnesení je nezákonné, neboť městský soud nesprávně posoudil právní otázku spočívající v určení počátku běhu lhůty pro podání žaloby proti nečinnosti správního orgánu při rozhodování o úroku z vratitelného přeplatku podle § 155 odst. 5 daňového řádu.

Podle jeho názoru vycházel městský soud nesprávně z § 71 správního řádu, přestože subsidiární použití správního řádu je vyloučeno ustanovením § 262 daňového řádu; navíc se nejedná ani o základní zásadu činnosti správních orgánů, která by byla

pokračování

použitelná na základě § 177 odst. 1 správního řádu. Jako interpretační vodítko nelze užít ani § 254a odst. 4 daňového řádu, nadto ve znění účinném až od 1. 1. 2015, neboť to k výkladu pojmu „bezodkladně“ v ničem nepřispívá a pouze stanoví zcela určitou patnáctidenní lhůtu pro předepsání úroku z daňového odpočtu na osobní daňový účet. Ve vztahu k subsidiární aplikaci § 254a odst. 4 daňového řádu dále stěžovatel uvádí, že rozhodnutí správce daně o výši úroku na straně jedné a rozhodnutí o předepsání úroku na osobní daňový účet podle § 155 odst. 5 *in fine* daňového řádu na straně druhé (v němž je odkazováno na obdobné použití § 254 odst. 3 a 6 daňového řádu), jsou dva rozdílné úkony správce daně. Rozhodnutí o výši úroku z vratitelného přeplatku se doručuje daňovému subjektu, zatímco předpis na osobní daňový účet se obecně daňovému subjektu nesdílí. Nelze proto klást rovnítko mezi bezodkladným vydáním rozhodnutí o výši úroku z vratitelného přeplatku a předepsáním úroku na osobní daňový účet v pevně stanovené lhůtě 15 dnů. Stěžovatel má navíc za to, že analogie, kterou městský soud užil, mu jde k tíži, což je v rozporu nejen s čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod, ale rovněž se závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2008, č. j. 4 As 91/2006 - 76.

Na podkladě výše uvedeného je stěžovatel přesvědčen, že městský soud své rozhodnutí zatížil nepřezkoumatelností, neboť neobjasnil a nevysvětlil neurčitý právní pojem způsobem, ke kterému správní orgány instruoval Nejvyšší správní soud například ve svém rozsudku ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 As 19/2009 - 103, tj. nepopsal jej v kontextu právní úpravy a skutečností, které jsou touto úpravou postiženy, a neposoudil, zda skutková zjištění ob stojí před podmínkami upínajícími se k neurčitému právnímu pojmu. Za takové skutečnosti je nezbytné považovat zejména samotnou hypotézu právní normy obsaženou v § 155 odst. 5 daňového řádu (tedy podmínku, při jejímž splnění náleží daňovému subjektu úrok z vratitelného přeplatku), dotvořenou rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2014, č. j. 7 Aps 3/2013 - 34. Z tohoto rozsudku se podává, že plátce musí po určitou přiměřenou dobu snášet bezplatně prověřování nároku na nadměrný odpočet, ale nad rámec této doby pak musí od státu obdržet kompenzaci přiměřenou délce zadržování nadměrného odpočtu a výši oprávněného nároku na nadměrný odpočet, který byl zadržován. Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku konkrétně uvedl, že uplatní-li plátce daně z přidané hodnoty nárok na nadměrný odpočet (§ 72 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty) a částka odpovídající tomuto nároku je mu v důsledku prověřování oprávněnosti nároku vyplacena později než v době tří měsíců od skončení zdaňovacího období, za něž nárok na odpočet uplatnil, náleží plátcovi za období od počátku čtvrtého měsíce od skončení zdaňovacího období, za něž nárok uplatnil, do dne uhrazení nadměrného odpočtu úrok z oprávněně uplatněné částky ve výši stanovené podle § 155 odst. 5 daňového řádu. K této významné skutečnosti měl městský soud přihlídnout v kontextu toho, jak dlouhou dobu od vrácení nadměrného odpočtu (vratitelného přeplatku) lze ještě považovat za souladnou s požadavkem bezodkladnosti. Zároveň měl též zodpovědně posoudit, od jakého okamžiku počíná běžet lhůta stanovená v § 155 odst. 5 daňového řádu pro tu část hypotézy právní normy, která byla dotvořena výše uvedeným judikátem. Bezpředmětný není v daném kontextu ani fakt, od kdy je daňovým orgánům znění citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu známo.

Stěžovatel rovněž poukázal na skutečnost, že ministr financí v žádném ze svých pokynů nestanovil ani neupřesnil žádnou z „bezodkladných“ lhůt stanovených v daňovém řádu. Při určení skutečností souvisejících s během lhůt postupují správci daně tak, aby

dostatečným způsobem zohlednili specifika jednotlivých případů běhu „bezodkladných“ lhůt, zejména aby při interpretaci konkrétní „bezodkladné“ lhůty alespoň rámcově objasnili obsah a význam jejího použití (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 As 19/2009 - 103). Nedostatečnou legislativní práci ministerstva financí, která trvá již bezmála 10 let (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2005, sp. zn. 2 Afs 144/2004), nicméně přičetl městský soud k tíži stěžovatele a z nedostatečně specifikované lhůty pro vydání rozhodnutí o úroku z přeplatku dovedl, že roční lhůtu pro podání žaloby proti nečinnosti stěžovatel zmeškal.

Stěžovatel má v neposlední řadě za to, že roční prekluzivní lhůta uvedená v § 80 s. ř. s. se nemůže odvíjet od nekonkrétní lhůty uvedené v § 155 odst. 5 daňového řádu, protože pro právní jistotu je nezbytné, aby žalobce věděl, do kdy může nejpozději žalobu podat. Aby neurčitý právní pojem nedegradoval či dokonce nevyloučil přístup stěžovatele k soudu, je nutné lhůtu pro podání žaloby odvodit ode dne, kdy daňový subjekt učinil vůči správnímu (daňovému) orgánu poslední úkon (tyto úkony definoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 12. 6. 2006, č. j. 8 Ans 3/2005 - 107). V souvislosti s § 155 odst. 5 daňového řádu dále stěžovatel upozorňuje, že jde o řízení z moci úřední, v němž se nepředpokládá návrh plátce daně na jeho zahájení. Pokud řízení nezačne sám správce daně a nevydá *ex officio* rozhodnutí, je prvním kvalifikovaným *návrhem* podnět proti nečinnosti správce daně podle § 38 daňového řádu. Od tohoto úkonu je pak třeba odvozovat počátek běhu roční lhůty podle § 80 odst. 1 s. ř. s.

Závěrem uvádí, že názor městského soudu o zmeškání lhůty je v rozporu se zásadou *nemo turpitudinem suam allegare potest*. Absence mechanismu odškodnění plátců, kteří jsou poškozeni neadekvátně dlouhým prověřováním, je jednoznačně vinou státu, který jej připustil až s účinností ode dne 1. 1. 2015. Je nemravné, aby se městský soud coby státní orgán nyní dovolával tohoto protiprávního stavu, zapříčinil-li jej jiný státní orgán (ministerstvo financí).

Stěžovatel dále podáním ze dne 14. 5. 2015 namítl, že jeho věc není oprávněn projednat 3. senát Nejvyššího správního soudu, neboť podle § 66 odst. 3 Směrnice č. 9/2011, Kancelářský a spisový řád Nejvyššího správního soudu, měla být kasační stížnosti vůči pěti rozhodnutím městského soudu přidělena pouze jediná spisová značka a věc měl projednat první senát v pořadí, tj. 2. senát. Pouze jeho předseda mohl podle § 39 odst. 2 s. ř. s. vyloučit věci k samostatnému projednání. Tím, že jeho kasační stížnosti bylo přiděleno pět samostatných spisových značek a věci byly rozděleny mezi 2. a 3. senát, došlo k porušení práva stěžovatele na zákonného soudce podle čl. 38 odst. Listiny základních práv a svobod.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na svém právním názoru a uvedl, že žaloba byla podána opožděně.

III. Posouzení věci

Nejvyšší správní soud se musel nejprve vypořádat s námitkou stěžovatele, že ve věci nerozhoduje zákonný soudce a je tak porušeno jeho právo vyplývající z čl. 38 Listiny

pokračování

základních práv a svobod. K tomu je nutno uvést, že pravidla pro přidělování věcí jsou obsažena v rozvrhu práce Nejvyššího správního soudu, nikoliv v kancelářském a spisovém řádu, jak se stěžovatel mylně domnívá. Podle těchto pravidel „se agenda rozděluje v souladu s ústavním principem zákonného soudce, tak aby nejpozději v den, v co nejkratší době po té, kdy věc soudu došla, bylo nepochybné, do kterého soudního oddělení náleží. Rozdělování věcí se řídí pořadím v došlé poště. Pořadová čísla došlé pošty zadává podatelna podle toho, kdy byla soudu doručena prostřednictvím doručovacího orgánu, osobním podáním, stažením z datové schránky nebo stažením elektronického podání. ... ředitelka soudních kanceláří rozděluje denně kasační agendu (s výjimkou kasační agendy uvedené v bodu 3. 2.) postupně po jednom spisu každému soudci podle pořadí soudců a senátů uvedeném v rozvrhu práce. Jde-li o některou z věcí vyjmenovaných v přehledu rejstříkových značek, přiřadí spisu příslušnou rozšířenou rejstříkovou značku (Afs, Ads, Azs). Přitom v tomto pořadí přidělování zohledňuje přidělené věci dle bodu 3. 2., 3. 4. a 3. 5. tak, aby celkový počet přidělených věcí jednotlivým soudcům byl stejný.“

Jak je vidět z výše uvedeného, jsou jednotlivé spisy přidělovány soudcům Nejvyššího správního soudu tzv. kolečkem, a to bez ohledu na to, zda u podaných návrhů budou později shledány podmínky pro spojení věci ke společnému projednání či nikoliv. Rozhodující pro založení spisu je přitom pouze to, zda se jedná o kasační stížnost proti samostatnému rozhodnutí krajského soudu, nikoliv obsahová příbuznost napadených rozhodnutí či podaných návrhů. Podle těchto pravidel byla také věc přidělena. Názor stěžovatele o tom, že jeho zákonným soudcem pro rozhodování o všech jeho kasačních stížnostech proti usnesením Městského soudu v Praze týkajícím se nečinnosti žalovaného ve věci úroku z pozdě vyplaceného vratitelného přeplatku je pouze druhý senát Nejvyššího správního soudu, tedy nemá oporu v příslušných organizačních dokumentech tohoto soudu a vzhledem k výše citovaným pravidlům by ani nebyl v praxi realizovatelný.

K věci samé pak uvádí Nejvyšší správní soud následující. Stěžovatel obsahově totožnou kasační stížností, ve které uplatnil stejné důvody jako v projednávané věci, napadl taktéž další usnesení Městského soudu v Praze z 9. 3. 2015, č. j. 10 A 7/2015 – 34, č. j. 10 A 8/2015 – 1 a č. j. 10 A 10/2015 – 33. V těchto věcech Nejvyšší správní soud rozhodl rozsudky z 2. 7. 2015, č. j. 2 Afs 79/2015 – 36, z 22. 7. 2015, č. j. 2 Afs 80/2015 – 39 a z 30. 9. 2015, č. j. 3 Afs 72/2015 – 47, ve všech případech napadená rozhodnutí městského soudu zrušil a věci tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud neshledal důvod odchytil se od závěrů, které zaujal v uvedených skutkově téměř shodných věcech. Vychází z nich proto i v projednávané věci.

Z povahy věci je zřejmé, že stěžovatel v kasační stížnosti proti usnesení, jímž městský soud odmítl žalobu, může namítat pouze důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tedy nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.

Pod tento důvod lze zahrnout i případy, kdy je takové soudní rozhodnutí nepřezkoumatelné, ať již pro nesrozumitelnost, nebo pro nedostatek důvodů. Stěžovatel námitku nepřezkoumatelnosti napadeného usnesení vznesl pouze obecně a bez bližší konkretizace, není tedy zřejmé, z čeho konkrétně tuto vadu usnesení dovozuje. Nejvyšší správní soud proto tuto námitku posoudil pouze v rozsahu, v jakém je povinen ji přezkoumat *ex officio* (srov. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.)

Nejvyšší správní soud shledal, že městský soud své závěry týkající se všech rozhodných skutečností v napadeném usnesení vyložil srozumitelně a je zřejmé, jaké úvahy jej vedly k jeho rozhodnutí. Napadené usnesení proto není nepřezkoumatelné. Otázka správnosti úvah městského soudu, se kterými stěžovatel polemizuje, je již otázkou věcného posouzení projednávané věci.

Mezi stranami není sporu o tom, že stěžovatel podal dne 25. 10. 2011 řádné přiznání k dani z přidané hodnoty za 3. čtvrtletí roku 2011 s vykázaným nadměrným odpočtem ve výši 2.465.859 Kč. Dále je nesporné, že dne 14. 5. 2013 správce daně stěžovateli vrátil nadměrný odpočet ve stejné výši, jakou vykázal v daňovém přiznání. Správce daně však stěžovateli nevyplatil úrok z vratitelného přeplatku podle § 155 odst. 5 daňového řádu, a to ani poté, co stěžovatel podal podnět proti nečinnosti správce daně. Stěžovatel se s městským soudem neshoduje v závěru, že roční lhůta pro podání žaloby na ochranu proti nečinnosti správce daně, který měl povinnost vydat rozhodnutí o úroku z vratitelného přeplatku podle § 155 odst. 5 daňového řádu, počíná běžet uplynutím třiceti dnů ode dne vrácení částky nadměrného odpočtu správcem daně.

Nejvyšší správní soud při posouzení dané otázky vyšel z ustanovení § 80 s. ř. s., v němž je stanoveno, že lhůta pro podání nečinnostní žaloby běží *ode dne, kdy ve věci, v níž se žalobce domáhá ochrany, marně proběhla lhůta stanovená zvláštním zákonem pro vydání rozhodnutí nebo osvědčení, a není-li taková lhůta stanovena, ode dne, kdy byl žalobcem vůči správnímu orgánu nebo správním orgánem proti žalobci učiněn poslední úkon*. V projednávaném případě je výše uvedeným zvláštním zákonem § 155 odst. 5 daňového řádu ve znění účinném do 31. 12. 2014. Podle tohoto ustanovení *o výši úroku rozhodne správce daně bezodkladně po vrácení tohoto přeplatku*. Lhůta pro vydání rozhodnutí je tedy vyjádřena neurčitým právním pojmem „bezodkladně“.

Jak uvedl Nejvyšší správní soud například ve svém rozsudku ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 As 19/2009 – 103, *„[n]eurčité právní pojmy zahrnují jevy, nebo skutečnosti, které nelze zcela přesně právně definovat, jejich obsah a rozsah se může měnit a často bývá podmíněn časem. Při interpretaci neurčitého právního pojmu musí správní orgán alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit a vyložit. Teprve poté, kdy neurčitý právní pojem vyloží, může jej konfrontovat se skutkovými zjištěními konkrétního případu a usoudit, zda podmínka vázající se k neurčitému právnímu pojmu je v projednávané věci splněna či nikoliv*“. Neurčitý právní pojem „bezodkladně“ nicméně nabývá konkrétní podoby až v kontextu dalších skutečností, specifických pro každý jednotlivý případ. To znamená, že správce daně sám podle svého uvážení určuje dobu, kdy rozhodnutí o úroku z vratitelného přeplatku vydá. Z pohledu plátce daně, kterému tento úrok náleží, se nicméně jedná o okamžik neurčitý, což má za následek nejistotu v tom směru, zda je již vhodná doba k podání podnětu k přijetí opatření proti nečinnosti a následně nečinnostní žaloby, případně, zda lhůta k jejímu podání již neuplynula. Takový stav je dle Nejvyššího správního soudu v rozporu s právní jistotou daňových subjektů.

Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud při určování počátku běhu lhůty v projednávané věci vychází z toho, že při nemožnosti jednoznačného určení délky lhůty určené uvedeným neurčitým právním pojmem, je nutno řídit se druhou z možností vyplývajících z ustanovení § 80 s. ř. s. To znamená, že lhůtu pro nečinnostní žalobu je

pokračování

nutno odvíjet od posledního úkonu učiněného stěžovatelem vůči správnímu orgánu nebo správním orgánem vůči stěžovateli.

Takovými úkony, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2006, č. j. 8 Ans 3/2005 – 107 jsou „procesní úkony účastníků řízení či správního orgánu ve správním řízení. Jde např. o návrh na zahájení řízení, vyjádření k podkladům rozhodnutí před jeho vydáním, odvolání proti rozhodnutí, předvolání dotyčného účastníka řízení k jednání, doručení rozhodnutí, vyrozumění o odvolání podaných dalšími účastníky řízení apod. Takovýmto úkonem naopak není samotná urgence vyřízení, či sdělení správního orgánu, že má za to, že nejsou dány důvody, aby ve věci dále rozhodoval. Lhůta stanovená v § 80 odst. 1 s. ř. s. vychází mj. i z toho, že je na účastníku řízení, aby dbal náležitě ochrany svých práv a možnost žaloby proti nečinnosti správního orgánu využil v přiměřené, zákonem stanovené lhůtě. Pokud by za úkon ve smyslu závěrečné části ustanovení § 80 odst. 1 s. ř. s. byla naopak považována pouhá urgence či zmíněné sdělení správního orgánu, znamenalo by to, že i v případech, když již od posledního (předchozího) úkonu uplynula lhůta k podání žaloby, počala by takovýmto mimoprofesním úkonem běžet lhůta nová, což by ve svém důsledku fakticky negovalo smysl této zákonné lhůty.“

V těchto souvislostech lze proto za poslední procesní úkon v daňovém řízení považovat vyrozumění stěžovatele Odvolacím finančním ředitelstvím o vyřízení podnětu k přijetí opatření na ochranu před nečinností ze dne 19. 11. 2014, kterým byl stěžovatel vyrozuměn o odložení jeho podnětu. Podle názoru Nejvyššího správního soudu nejde přitom o pouhé „sdělení správního orgánu, že má za to, že nejsou dány důvody, aby ve věci dále rozhodoval“, ale jedná se o kvalifikovaně (formálně procesně, tj. zákonem předvídaným způsobem) sdělený názor, že ve věci úroku z vratitelného přeplatku nárokovaného stěžovatelem není dán důvod k vydání požadovaného rozhodnutí, a že tedy nadřízený správce daně podnětu stěžovatele nevyhoví. Počátek lhůty pro nečinnostní žalobu se proto odvíjí ode dne doručení tohoto vyrozumění, k němuž došlo dne 19. 11. 2014; pokud stěžovatel podal nečinnostní žalobu dne 12. 1. 2015, stalo se tak nepochybně v zákonné roční lhůtě pro její podání (§ 80 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud závěrem připomíná (s odkazem na svůj dřívější rozsudek ze dne 10. 6. 2015, č. j. 2 Afs 234/2014 - 43), že, s ohledem na § 1 odst. 2 daňového řádu, je „smyslem a účelem daňového řízení (...) stanovení a vybrání daně ve správné výši“ a že daňový řád „v žádném svém ustanovení nestanoví, že by neuspokojené nároky daňových subjektů při placení daní zanikaly jinak než marným uplynutím lhůty pro placení daně, která činí 6 let (srov. § 155 odst. 7 a § 164 odst. 3 daňového řádu); naopak v jeho § 20 odst. 2 se výslovně uvádí, že daňový subjekt má práva a povinnosti při placení daně po dobu, ve které lze požadovat placení nedoplatku (srov. § 160 odst. 1 daňového řádu)“. Uvedený princip se v obecných rysech vztahuje i na nyní projednávanou věc. Nárok daňového subjektu na plnění z titulu jeho daňově právního vztahu ke státu je časově limitován zásadně jen prekluzivní lhůtou pro jeho přiznání či vyplacení. Domáhá-li se plnění na základě takového nároku, byť třeba jen částečně, opakovaně anebo v delším časovém odstupu od doby, kdy mohl být takovýto nárok uplatněn poprvé, avšak stále ještě v rámci prekluzivní lhůty, je na správci daně, aby se s tímto požadavkem daňového subjektu patřičným procesním postupem vypořádal, tj. dal mu zákonem předepsaným způsobem najevo, jak na jeho tvrzený nárok nahlíží. Náhled na věc pak správce daně demonstruje buď ve formálním rozhodnutí, nebo ve faktickém úkonu, například v podobě poukázání

vratitelného přeplatku. Neučiní-li tak a zůstane-li nečinný, je daňový subjekt oprávněn domáhat se nápravy nejprve podle § 38 daňového řádu, posléze, není-li ani takto uspokojen, podle povahy tvrzeného omisivního jednání správce daně jedním ze dvou v úvahu přicházejících prostředků soudní ochrany, tj. žalobou na ochranu před nečinností správního orgánu (§ 79 a násl. s. ř. s.), případně žalobou na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem či donucením správního orgánu (§ 82 a násl. s. ř. s.); k podmínkám jejich použití odkazuje zdejší soud na usnesení svého rozšířeného senátu ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008 – 98, či na svůj výše zmíněný rozsudek ze dne 10. 6. 2015, č. j. 2 Afs 234/2014 – 43.

Vzhledem tedy k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, nezbylo mu, než napadené usnesení podle ustanovení § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení. V tomto řízení je městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.), že žaloba byla podána včas.

V novém rozhodnutí ve věci rozhodne městský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3, věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 10. února 2016

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu